

КОНЦЕПЦІЯ

подолання корупції в аграрному секторі

(дерегуляція)

Засади

З боку керівництва Державної служби регуляторної політики надійшла пропозиція про поглиблення співпраці з Аналітичним центром Аграрного союзу України з питань розвитку сучасних систем технічного регулювання на тлі необхідності зміцнення ринкових відносин, виключення можливостей втручання держави в діяльність суб'єктів господарювання і суттєвого скорочення центральних органів виконавчої влади на тлі проблем дефіциту бюджету.

Концепція регулювання

Роль закону

1. Основою для запровадження регулювання є виключено закони (а не підзаконні акти, як це має місце нині).

В законах визначені об'єкти, суб'єкти, характеристики та інші параметри, відносно яких суспільство встановлює обмеження на діяльність суб'єктів господарювання – фізичних та юридичних осіб.

Пропозиції щодо концепції регулювання надають профільні громадські організації суб'єктів господарювання (у тому числі). При розгляді законопроектів в профільному комітеті парламенту представники профільних громадських організацій запрошуються в обов'язковому порядку. Їх право на виступ та думка є пріоритетними по відношенню до думок та виступів представників органів виконавчої влади.

Інститут декларування

2. Для виконання визначених законом обмежень вводиться (посилюється) інститут (процедура) декларування.

Збором і архівуванням декларацій займаються структурні підрозділи відповідних органів виконавчої влади (офіси за напрямками). Інформація викладається в мережу Інтернет і є доступною для суспільства.

"Офіси за напрямками" також займаються статистичною обробкою та аналізом отриманої інформації. Аналітичні звіти викладаються в мережу Інтернет.

Роль і місце громадських організацій

3. Функції з контролю за правдивістю інформації, вказаної в деклараціях, покладаються на профільні громадські організації*.

Громадські організації розробляють процедури децентралізованого (в межах кола добре поінформованих осіб – територіальних або галузевих осередків) контролю за достовірністю наданої інформації.

Процедура контролю передбачає проведення вибіркового перевірок контрольними комісіями.

* Саме на профільні громадські організації, утворені за галузевим принципом, які відповідають критеріям широкого представництва підприємств галузі, а не на органи місцевого самоврядування та інші організації, утворені за територіальною ознакою, мають покладатися функції контролю, оскільки рівень компетентності саме цих організацій вище за рівень компетентності організацій, утворених на принципом територіального представництва. Хоча серед загалу керівників сільгоспідприємств думка про те, що контрольні функції потрібно покласти саме на органи місцевого самоврядування, сьогодні превалює. Аналітичний центр АСУ притримується думки про те, що на органи місцевого самоврядування доцільно покласти функції, у тому числі контрольні, пов'язані виключно з питаннями території, наприклад із земельними питаннями. Контроль в напрямках, не пов'язаних з територією, має бути покладений на місцеві осередки авторитетних громадських організацій саме галузевого спрямування.

Інформаційна відкритість

4. Дані перевірок викладаються в мережу Інтернет. Користувачам мережі надається можливість коментувати результати перевірок відкритому режимі (всі коментарі знаходяться у відкритому доступі) протягом певного часу. По закінченню встановленого терміну контрольна комісія формує і оприлюднює остаточний висновок.

Висновки комісій є основою для відкриття кримінальних справ компетентними органами щодо порушення норм законів.

5. Інтернет-ресурси профільних організацій мають містити можливість для розміщення інформації споживачів і інших зацікавлених кіл стосовно об'єктів та суб'єктів державного регулювання.

Ресурсне забезпечення

6. "Офіси за напрямами" фінансуються з бюджету як структурні підрозділи відповідних органів виконавчої влади.

7. Профільні громадські організації самостійно розробляють схеми ресурсного забезпечення виконання функцій по контролю за достовірністю інформації та інтернет-ресурсів для підтримки відкритості такого контролю (у тому числі у співпраці з Аналітичним центром АСУ в форматі авторських колективів)

Гарантії адекватності

8. Оскільки дуже часто результат реалізації тих чи інших прогресивних починань виявляється суттєво відмінним від початкової логіки та концепції (а інколи – прямо протилежний, яскравий приклад - реформування земельних відносин) в даному випадку потрібно повною мірою реалізувати інститут інтелектуальної власності і авторського нагляду (гарантовані чинним законодавством України).

Управління змінами

9. Окрім концепції кінцевого результату – системи дотримання визначених законом обмежень шляхом декларування, посилення роді профільних громадських організацій, вибіркового контролю та відкритості інформації – авторський колектив має розробити концепцію (і план) еволюційного переходу від старої до нової системи.

Для запобігання блокуванню і шантажу з боку представників старої системи концепцію змін потрібно трансформувати в формат закону, передбачивши жорстке покарання за порушення змісту заходів реформи та термінів їх впровадження.

Рекомендації

Нині на тлі загострення суспільно-політичної ситуації та очікування кардинальних змін влади (особливо в питаннях подолання корупції) з боку відкрилось вікно можливостей для запровадження для кардинальних заходів. Якщо така можливість не буде використаною, криза матиме непередбачені наслідки - аж до нав'язування ще гірших систем іншими державами. Ми не маємо права втратити цей шанс.

Приклади (як це буде працювати)

1. Проекти сівозміни.

Законом "Про охорону земель" (чи то "Про збереження ґрунтів та охорону їх родючості") встановлюються конкретні критерії оптимального співвідношення культур у сівозмінах у різних природно-сільськогосподарських регіонах, наприклад, у вигляді в обмежень на чергування та сусідство культур на полях.

Господарства декларують про виконання параметрів, встановлених законом, заповнюючи і відсилаючи у встановлені строки форму, розміщену на сайті профільного органу державної влади (наприклад департаменту (офісу) сівозмін МінАПіП).

Функції з контролю за дотриманням законодавства у сфері сівозмін покладаються на Аграрний союз України, який має осередки у всіх районах всіх областей України. АСУ розробляє власну процедуру перевірок, наприклад, з визначенням об'єкту перевірок шляхом жеребкування. Спочатку центральний офіс може жеребкувати перелік областей, в межах яких проводяться перевірки протягом наступного місяця, потім – за участю представників обласних осередків АСУ – перелік районів в межах області і підприємств в межах районів. На рівні району утворюється комісія з перевірки із залученням представників обласного і, можливо, центрального осередку АСУ. При визначенні об'єктів перевірок в першу чергу беруться до уваги скарги, отримані від зацікавлених кіл на сайті АСУ.

Комісія виїжджає в господарство, там їй надаються документи, перелік яких встановлений законом, організується огляд полів, забезпечуються можливість спілкування з працівниками господарств і представниками органу місцевого самоврядування (відмова від надання встановленої інформації і перешкоджання спілкуванню карається у відповідності до закону). За результатами перевірки комісія заповнює і відсилає форму, розміщену на сайті АСУ, в якій відображає всю отриману інформацію, включаючи порушення закону щодо отримання інформації.

Сайт АСУ передбачає можливість розміщення коментарів під результатами кожної з перевірок протягом півроку. Через півроку комісія підтверджує свій висновок або вносить в нього зміни та доповнення.

Прокуратура постійно слідкує за інформацією, оприлюдненою на сайті АСУ. У випадках фіксації порушень закону в остаточному висновку комісії порушується справа про притягнення до відповідальності.

Для реалізації функцій контролю АЦ АСУ формує відповідний актив шляхом організації колективу авторів концепції реалізації контрольних функцій АСУ в сфері сівозміни, розробляє схему ресурсного забезпечення діяльності з контролю за дотриманням сівозмін, концепцію введення системи контролю в експлуатацію, здійснює авторський нагляд за адекватністю реалізації концепції тощо.

А перед всім цим АЦ АСУ у співпраці з Держпідприємництвом (терміново, поки відкрите "вікно можливостей") формує законопроекти – "Про систему громадського контролю" та зміни та доповнення до закону України "Про охорону земель" (чи то "Про збереження ґрунтів та охорону їх родючості") про критерії, які підлягають декларуванню.

2. Техогляд сільгосптехніки.

Законом "Про сільськогосподарську техніку" (сьогодні в царині транспорту немає адекватного закону щодо сільгосптехніки, закон "Про дорожній рух" по великому рахунку до сільгосптехніки ніякого відношення не має) встановлюються конкретні критерії щодо використання сільгосптехніки, наприклад параметри справляння тиску на ґрунт, складу і кількості відходів, кількості і складу допустимих викидів тощо (потрібно проконсультуватися з фахівцями та подивитися які обмеження існують в ЄС).

Господарства декларують про виконання параметрів, встановлених законом, заповнюючи і відсилаючи у встановлені строки форму, розміщену на сайті профільного органу державної влади (в даному випадку департаменту (офісу) сільгосптехніки МінАПіП або Мінінфраструктури).

Функції з контролю за дотриманням законодавства у сфері сільгосптехніки покладаються на Аграрний союз України. Далі – все як і з сівозмінами: АСУ розробляє процедуру перевірок, утворюється комісія з перевірки з залученням представників відповідних кіл та фахівців. При визначенні об'єктів перевірок беруться до уваги скарги, отримані від зацікавлених кіл.

Комісія виїжджає в господарство, проводить перевірку за параметрами, встановленими законом з витребуванням інформації з джерел, визначених законом. За результатами перевірки комісія заповнює і відсилає форму, розміщену на сайті АСУ, в якій відображає всю отриману інформацію. Протягом півроку сайт АСУ відкритий для надання коментарів. Через півроку комісія формулює остаточний висновок, який бере в роботу Прокуратура.

АЦ АСУ формує колектив авторів концепції реалізації контрольних функцій АСУ в сфері огляду сільгосптехніки, розробляє схему ресурсного забезпечення функцій, концепцію введення системи контролю в експлуатацію, здійснює авторський нагляд за адекватністю реалізації концепції контролю за дотриманням критеріїв, встановлених законом для сільгосптехніки.

АЦ АСУ у співпраці з Держпідприємництвом окрім законопроекту "Про систему громадського контролю", який є рамковим для всіх параметрів декларування та контролю, розробляє проект закону "Про сільськогосподарську техніку", який має відповідати законодавству ЄС та кращим світовим практикам в цій сфері.